

<p>Logotyp</p> 	<p>Nazwa instytucji</p> <p style="text-align: center;">Muzeum Ustrońskie</p>	
<p>Tytuł jednostki / publikacji / fotografii Z przeszłości uzdrowskiej Ustronia, „Głos Ziemi Cieszyńskiej”, 14 – 30 VII 1959, nr 30, s. 4.</p>		
<p>Ilość stron oryginału 1</p>	<p>Ilość skanów 1</p>	<p>Liczba plików publikacji 1</p>
<p>Autor Józef Pilch</p>	<p>Wydawnictwo / zakład fotograficzny Komitet Wydawniczy</p>	<p>Skan okładki</p>
<p>Miejsce wydania Cieszyn</p>	<p>Rok wydania / Data powstania 1959</p>	
<p>Sygnatura ---</p>	<p>Rodzaj zasobu (np. zdjęcie, czasopismo itp.) Czasopismo</p>	
<p>Wymiary (wys x szer) 14,8 x 38 cm</p>	<p>Stan zachowania ---</p>	<p>Charakterystyka skanowanego obiektu Autor przedstawia historię Ustronia jako uzdrowiska sięgającego swych początków XVIII stulecia, prezentuje fakty, dane statystyczne, a nawet wierszyk z epoki poświęcony leczniczym właściwościom borowiny</p>
<p>Hasła przedmiotowe (okres historyczny, postacie, miejsce) XVIII wiek, XIX wiek, XX wiek, II Rzeczpospolita Polska, Polska Rzeczpospolita Ludowa, Józef Pilch, Ustroń,</p>		
<p>Hasła tematyczne (np. miasto, przemysł, kuźnia, letnicy itp.) historia, Śląsk Cieszyński, Austria, Austro – Węgry, popularyzacja wiedzy, przemysł, robotnicy, regionalizm, „Głos Ziemi Cieszyńskiej”, borowina, sanatorium, uzdrowisko, żętyca, żużel, Hotel Kuracyjny w Ustroniu, Moorbad, dawny Ustroń</p>		
<p>Prawa autorskie ---</p>		

Z przeszłości

uzdrowiskowej

USTRONIA

Coraz częściej słyszymy, że Ustroń ma się stać wielkim uzdrowiskiem. Zanim jednak dojdzie on do tej wielkości przypomnijmy sobie czasy, w których Ustroń był jeszcze małą, ale znaną nawet poza granicami Austrii miejscowością uzdrowiskową.

Wielkim wzięciem cieszyło się ustońskie uzdrowisko już w początkach 18-tego stulecia. Zastąpiło najpierw przez kurację serwatką owczą, zwaną jeszcze po dziesięcym dniu w tutejszej gwarze mulką lub żętycą. Kuracją serwatkową kierowali w zasadzie lekarze, sprowadzani do Ustronia z dalekich nieraz stron. Napływ kuracjuszy stale wzrastał i około roku 1750 nawet się rocznie zajęto na zakwaterowanie nie przyjezdnych. Dowodzi tego list prezesa Komisji Religijnej w Cieszynie z dnia 9 lipca 1754 roku, który w przekładzie brzmi następująco: „Wielce Szanowny Biskupi Komisarzu! Doszło do wiadomości c. k. Reprezentacji i Komory, że niektórzy chcący się podjąć kuracji serwatką biorą mieszkanie w budynku Orphanotrophy i zamierzają w nim przebywać przez pewien czas. Przypominamy, że ten sierociniec przez Jego Ces. Mość jedynie dla sierot zbudowany i wyposażony został i dla żadnego innego użytku, a już najmniej dla czyjejs wygodę użytkowany być nie może. W ślad więc za tym rozkazujemy, by nie zezwalać na zjazd lub mieszkanie, a wszystkich nie będących sierotami oddalić...”

Serwatki dostarczały sąsiednie rozłożone na zboczach okolicznych gór. Wspomina o tym w „Bibliotece Warszawskiej” zwiedzający w roku 1849 Śląsk, Ludwik Zejszner: „...Na wierzchu potężnej Czantorii rozciąga się obszerna trawiasta równina kilka szataśów na niej stojących dostarcza codziennie gościom

ustrońskim świeżej żętycy, mającej nader zbawienne własności....” Drugim powodem napływu kuracjuszy były kąpiele żużlowe. Rozpalony żużel, jako produkt uboczny pieców hutniczych wrzucano do zimnej wody którą żużel ten nie tylko ogrzewał ale równocześnie dodawał jej pewnych związków siarkowych. Na skutek wzrostu ilości przybywających kuracjuszy, wybudował książę Albert w roku 1802 duży dom zdrojowy z łazienkami, nazwany później Hotelem Kuracyjnym.

W drugiej połowie a raczej z końcem dziewiętnastego stulecia przysła likwidacja przemysłu ustońskiego. Gdy w roku 1897 wygaszono wielki piec musiano również zlikwidować kąpiele siarczano-żużlowe. Owcześni pomysłowi gospodarze Ustronia straty te wyrównali wyszukaniem w roku 1898 złożami borowiny. W latach 1900-1901 wybudowano duży zakład kąpielowy i dom zdrojowy. W niedługim czasie Ustroń znów zasłynął z kąpeli borowinowych. Z okresu tego pozostał jeszcze w pamięci ludzkiej następujący wierszyk:

„Ustońskie na gorąco gotowane błota.
Przedłuża każdemu godziny żywota,
Reumatyków tysiące, to chętnie opowie,
Jak to w borowinie ratowali zdrowie”.

Jednym z ważnych czynników leczniczych w uzdrowiskach o charakterze klimatycznym i letnisk wypoczynkowych jest kąpiel wodna i słoneczna. Przez Ustroń przepływa wprawdzie rzeka Wisła oraz szereg jej dopływów, jednak nie zawsze są one możliwe do wykorzystania. Chcąc brakom tym zaradzić staraniem Wydziału Gminnego został wybudowany w roku 1935 obok ładnego zieleńca zwanego Parkiem Kościuszki basen kąpielowy. Naczenie ustońskiego uzdrowiska najlepiej przedstawi frekwencja kuracjuszy sporządzona na podstawie ksiąg meldunkowych ówczesnego Urzędu Gminnego. Do roku 1859 nie udało się zebrać żadnych danych.

Rok	Ilość osób	Rok	Ilość osób
1860	450	1873	427
1875	291	1896	180
1900	319	1903	404
1907	402	1910	444
1912	644	1922	1.027
1926	1.359	1929	2.976
1931	3.245	1935	3.951
1938	6.900		

Kuracjusze przybywali z następujących krajów:

	1860	1910
Śląsk Austriacki	48	204
Galicja i Czechy	96	146
Austria	104	39
Rosja	20	16
Niemcy (z Prus)	182	35
Węgry	—	2
Hiszpania	—	1
Ameryka	—	1

Obecnie ściga Ustroń corocznie około 17.000 letników i kuracjuszy.

Statystyka powyższa nie jest pełna. Dużo przyjezdnych zamieszkało prywatnie i nie zawsze rejestrowało się w Urzędzie Gminnym. Na frekwencję kuracjuszy i letników miały wpływ najróżniejsze okoliczności. Do Ustronia można się było dostać tylko jakimś konnym pojazdem, bo linia kolejowa Bielsko-Cieszyn, przez Golezów, została uruchomiona dopiero od 1 czerwca 1888, a odcinek Golezów-Ustroń od 18 grudnia 1888. Jeśli po wstała powódź, rzeka Wisła z powodu braku regulacji — rozpozyczała zniszczenie. Wezbrana wlokła drzewa, kamienie, zrywała brzegi, zbierała ławy, mosty, zabudowania drogi i nieraz zmieniała swoje koryto. Po takiej powodzi trudno się było dostać do Ustronia. „Gwiazdka Cieszyńska” z roku 1858 podaje na ten temat następująca wiadomość: „Jeszcze napotkaliśmy skutki powtarzających się deszczów, a mianowicie ostatnią powódź zniszczyła drogę między Ustroniem a Skoczowem której kawał na jedną milę długi wylewem Wisły zerwany został i tam gdzie wprzódy wjeżdżać po równej drodze się uwiązały, toczy teraz uśmierzona Wisła swe czyste wody”.

Dzięki przyjezdnym, kuracjom i letnikom sama miejscowość zmienia swoją fizjonomię.

Wzrasta się przemysł domowy, handel, buduje się mieszkania, powstają towarzystwa i spółki mające na celu uprzyjemnienie pobytu kuracjuszy i rozwój miejscowości. Przez okres sezonu letniego koncertowała co niedzielę w parku kapela hutnicza stojąca około roku 1850 na wysokim poziomie. Ażeby ułatwić kontakt ze światem dzięki staraniom Wydziału Gminnego, Ustroń był jedną z pierwszych miejscowości Śląska Cieszyńskiego, która już w r. 1856 miała swoją pocztę jako filię poczty skoczowskiej.

Na zamówienie gminy został opracowany przez budowniczego Szindlera plan budowy zakładu kąpielowego, który przyjęto na posiedzeniu w dniu 2 września 1861. Plan ten został jednak utracony przez Komorę Cieszyńską, która jako główny akcjonariusz kuracji żużlowych, nie chciała dobrać do budowy zakładu, z którego dochody wpływałyby do kasy gminnej. W trosce o rozwój uzdrowiska sprawą tej budowy zainteresowano się ponownie około roku 1860 i odtąd corocznie jest ona tematem kilku posiedzeń wydziału gminnego i Komisji Uzdrowiskowej. Na posiedzeniu w dniu 29 grudnia 1881 przeanalizowano szczegółowo przydatność tej inwestycji z punktu widzenia ekonomicznego, przyjęto opracowany plan i uchwalono zaciągnąć pożyczkę na budowę, lecz Komora Cieszyńska znowu złożyła sprzeciw. W r. 1900 doczekały się jednak realizacji długotrwałe starania i w niedługim czasie stanął olbrzymi jak nia ówczesne czasy, służący do dzień dzisiejszy, zakład kąpielowy. © 1900 - 1901.

W ówczesnej prasie, czyli około roku 1890, anonosowano Ustroń następująco: „Uzdrowisko klimatyczno-serwatkowe Ustroń na Śląsku austriackim. Poczta, telefon i stacja kolejowa. Środki lecznicze: czysta serwatka owcza, ciepłe kąpiele żelazo-żużlowe oraz z balsamicznych igliw świerkowych, kamienie rzeczne”.

Najlepszym dowodem sławy ustońskiego uzdrowiska jest fakt, że Rząd Krajowy zarządzeniem z dnia 18 września 1882 r) zatwierdził Ustroń jako uzdrowisko, nadając mu Komisję Zdrojową i inspektora zdrojowego z nominacji.